

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЗА УМОВ НЕСТАБІЛЬНОСТІ СЕРЕДОВИЩА ФУНКЦІОНУВАННЯ

Галина Остапівна Партин¹, Соломія Євгеніївна Папірник²

Належний рівень фінансової стійкості підприємства є важливим чинником, що впливає на його конкурентоспроможність та залежність від зміни ринкових умов. Саме тому комплексне вивчення фінансової стійкості, як характеристики фінансового стану суб'єкта господарювання, є надзвичайно важливим завданням. У статті для якомога точнішого розуміння сутності поняття «фінансова стійкість» проаналізовано підходи науковців до його трактування. Виокремлено основні фактори впливу на фінансову стійкість підприємства з поділом їх на зовнішні та внутрішні. Представлено характеристику методів і показників, які дають змогу отримати чітке уявлення про поточний стан та динаміку фінансової стійкості суб'єкта господарювання. Наведено ключові відносні показники фінансової стійкості та їх нормативні значення, а також досліджено динаміку фінансової стійкості підприємств України за видами економічної діяльності протягом 2019–2021 рр. Запропоновано напрями реалізації заходів, спрямованих на підвищення стійкості фінансового стану господарюючого суб'єкта. Зазначено що сьогодні, задля збереження стійкої фінансової позиції на ринку, підприємству необхідно належним чином формувати і використовувати не тільки фінансовий капітал, але й інші види його капіталу, такі як виробничий, інтелектуальний, людський, соціально-репутаційний та природний, які становлять основу операційної, технологічної, організаційної, репутаційної стійкості підприємства та стійкості його бізнес-моделі за умов динамічних змін середовища функціонування.

Ключові слова: фінансова стійкість підприємства, показники фінансової стійкості, фактори впливу на фінансову стійкість, аналіз фінансової стійкості, показники оцінювання фінансової стійкості підприємства, напрями підвищення фінансової стійкості.

Постановка проблеми. Неодмінною складовою фінансової стратегії будь-якого підприємства є забезпечення його фінансової стійкості. Зазначена характеристика фінансового стану юридичної особи належить до ключових, які цікавлять інвесторів, постачальників та інших ділових партнерів на ринку, адже вона дає змогу оцінити майбутні фінансові можливості компанії та спрогнозувати її подальший розвиток. Чим вища стабільність компанії, тим меншим є ризик її банкрутства. Окрім того, фінансово стійке підприємство має ряд переваг порівняно з його конкурентами щодо отримання кредитів, залучення інвестицій, відбору кваліфікованого персоналу тощо. Особливої актуальності питання забезпечення фінансової стійкості підприємств набуває в умовах зростання політичної та економічної нестабільності. Пандемія Covid-19 та російське вторгнення в Україну засвідчило важливість формування вітчизняними підприємствами «фінансової подушки» безпеки. Оцінювання рівня фінансової стійкості, ідентифікація факторів, які на нього впливають та пошук шляхів підвищення стійкості фінансового стану вітчизняних суб'єктів господарювання є передумовою стабілізації економіки держави загалом та виходу з глибокої фінансово-економічної кризи.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання забезпечення фінансової стійкості підприєм-

ства привертає увагу багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців. Зокрема, погляд на визначення сутності поняття «фінансова стійкість» розкрили у своїх працях Терещенко О. О. [1], Філімоненков О. С. [2], Білик М. Д., Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. [3], Лахтіонова Л. А. [4], Тищенко О. М. [5], Приймак І. І. [6], Бланк І. А. [7] та інші. Дослідженню факторів впливу на фінансову стійкість підприємства та шляхів її підвищення присвятили праці Глушко А. Д. [8], Назарова Т. Ю., Гаврик А. А. [9], Ткаленко Я. М., Криниця С. О. [10], Павленко О. П., Кожушко Д. В. [11], Павлюк Т. [12], Партин Г. О. та Дідух О. В. [13]. Васильчук І. П. та Чміль Д. О. оцінили вплив дивідендної політики підприємства на його фінансовий стан, зокрема і на фінансову стійкість [14]. Болгов В. Є. та Витяганець І. М. прийшли до висновку, що одним з основних інструментів підвищення фінансової стійкості суб'єкта господарювання є бюджетування [15]. Окрім того, тема стійкості підприємства та зумовлених нею економічних і соціальних наслідків привертає увагу міжнародних компаній, що спеціалізуються на вирішенні завдань, пов'язаних зі стратегічним управлінням, зокрема McKinsey & Company [16]. Однак, попри значну кількість наукових напрацювань, в сучасних ринкових умовах, що характеризуються значним рівнем динамічних змін, невизначеності і ризику,

¹ Партин Галина Остапівна, кандидат економічних наук, професор, професор кафедри фінансів Національного університету «Львівська політехніка», e-mail: halyna.o.partyun@lpnu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6733-0157>

² Папірник Соломія Євгеніївна, студентка Національного університету «Львівська політехніка», e-mail: solomiia.papirnyuk.mnfbm.2021@lpnu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5504-552X>

виникає потреба подальшого вивчення шляхів забезпечення фінансової стійкості вітчизняних підприємств.

Мета роботи полягає у дослідженні сутності терміну «фінансова стійкість», ідентифікації основних зовнішніх і внутрішніх факторів впливу на фінансову стійкість підприємства, аналізуванні сучасного стану фінансової стійкості підприємств України та виокремленні основних напрямків реалізації заходів, спрямованих на його зміцнення за умов високого рівня мінливості внутрішнього та зовнішнього середовища функціонування.

Виклад основного матеріалу досліджень. Фінансова стійкість, як одна з умов виживання та ефективного функціонування підприємства в довгостроковій перспективі, є комплексною та багатофакторною економічною категорією. Як у вітчизняній, так і у закордонній літературі немає єдиного визначення поняття «фінансова стійкість». Натомість існують різні підходи до його трактування. Так, поширеною серед науковців є думка про те, що обов'язковою умовою фінансової стійкості підприємства є надійно гарантована платоспроможність, як її зовнішній прояв. Такий погляд фігурує, зокрема, в працях Терещенка О. О. [1] та Філімонок О. С. [2]. Тищенко О. М. та Норік Л. О. ключовою характеристикою фінансової стійкості вважають здатність підприємства ефективно функціонувати та розвиватися в умовах мінливості внутрішнього та зовнішнього середовища [5]. Натомість Приймак І. І. у своїх дослідженнях наголошує, що для досягнення фінансової стійкості підприємство має отримувати прибуток в обсягах, достатніх для його розвитку та самофінансування [6]. Заслугує також на увагу підхід, використаний основоположником перших досліджень і визначення поняття «фінансова стійкість» Бланком І. А. [7]. Він, зокрема, передбачає, що забезпечення фінансової стійкості стає можливим при оптимальному співвідношенні власних і позикових коштів підприємства. Таким чином, поняття фінансової стійкості є значно ширшим порівняно з традиційними фінансовими категоріями, такими як кредитоспроможність, рентабельність, платоспроможність тощо. Воно

поєднує в собі всебічну оцінку ефективності діяльності підприємства. Підсумовуючи наведені підходи, можна зазначити, що фінансова стійкість – це стан підприємства, за якого ефективне управління фінансовими ресурсами та оптимальна структура капіталу гарантують платоспроможність та отримання прибутку як в поточному, так і в довгостроковому періодах в обсягах, достатніх для розвитку та самофінансування підприємства за умов високого рівня мінливості внутрішнього та зовнішнього середовища функціонування.

Попри відсутність єдиного визначення категорії «фінансова стійкість», серед науковців побутує спільна думка щодо необхідності оцінювання факторів, які на неї впливають. Найбільш поширеним при цьому є поділ чинників впливу на зовнішні (екзогенні), специфіка яких полягає у незалежності від діяльності підприємства, та внутрішні (ендогенні), які перебувають у безпосередньому взаємозв'язку з діяльністю суб'єкта господарювання. Конкретні приклади основних факторів, що визначають рівень фінансової стійкості господарюючого суб'єкта наведено в таблиці 1.

Таким чином, підприємства, які прагнуть втримати свою позицію в умовах впливу на їхню діяльність дестабілізуючих чинників та жорсткої ринкової конкуренції, повинні проводити постійний моніторинг факторів внутрішнього і зовнішнього середовища та відповідно до цього коригувати свою стратегію розвитку, зокрема й щодо забезпечення їх фінансової стійкості на ринку. Варто зазначити, що в сучасних реаліях екзогенні фактори чинять здебільшого негативний вплив на фінансову стійкість вітчизняних підприємств. Пандемія та російська агресія призвели до ситуації, коли задля виживання підприємства управлінці змушені насамперед коригувати дію внутрішніх чинників, зокрема підвищувати ефективність внутрішніх бізнес-процесів та впливати на ризики їх здійснення. За таких умов менеджменту і власникам підприємства необхідно мати чітке уявлення про поточний стан та динаміку його фінансової стійкості. Отримати таку інформацію можна за допомогою декількох методів, найпоширенішими з яких у вітчизняній практиці є агрегатний та

Таблиця 1 – Основні фактори впливу на фінансову стійкість підприємства

Зовнішні	Внутрішні
Економічні умови господарювання	Політика підприємства щодо розподілу чистого прибутку
Платоспроможний попит споживачів	Якість фінансового управління
Політична стабільність	Структура та вартість капіталу
Податкова політика держави	Обсяг оплаченого статутного капіталу
Економічна та фінансово-кредитна політика законодавчої та виконавчої влади	Рівень якості та конкурентоспроможності продукції
Рівень конкуренції на ринку	Склад та структура майна
Рівень розвитку фінансового і страхового ринку	Рівень технологічної оснащеності та інноваційності виробництва
Рівень інфляції	Структура та динаміка витрат
Рівень безробіття	Налагодженість процесів постачання та збуту продукції
Стан валютного ринку	Загальний рівень кваліфікації управлінського персоналу
Екологічна нестабільність та стихійні лиха	Ефективність фінансової стратегії компанії

Джерело: складено авторами за даними [8–10]

коефіцієнтний. Агрегатний метод передбачає аналіз абсолютних показників фінансової стійкості, зокрема відповідності запасів і витрат джерелам їх формування та визначення на цій основі типу фінансової стійкості (абсолютна, нормальна, передкризова, кризова). Більш універсальним вважається коефіцієнтний метод, суть якого полягає в аналізі відносних показників фінансової стійкості та їх порівнянні з нормативними значеннями. Основні коефіцієнти, які застосовуються при діагностиці фінансової стійкості господарюючого суб'єкта наведено в таблиці 2.

Таким чином, розрахунок відносних показників – коефіцієнтів фінансової стійкості – дає змогу отримати загальне уявлення про фінансовий стан підприємства. При цьому увагу слід приділяти як порівнянню розрахованого значення показників з їх нормативним та середньогалузевим значенням, так і оцінюванню їхньої динаміки.

Для наочності наведемо статистичні дані щодо показників фінансової стійкості підприємств України за 2019–2021 рр. (таблиця 3).

З таблиці 3 бачимо, що коефіцієнт фінансової автономії вітчизняних підприємств характеризується досить низьким рівнем, негативною динамікою в 2020 році та систематичним недотриманням нормативного значення. Позитивним явищем є висхідна

динаміка коефіцієнта фінансової стійкості, що опосередковано впливає і на підвищення рівня стабільності вітчизняної економіки. Від'ємне значення коефіцієнта маневрування власного капіталу є свідченням того, що сума необоротних активів українських підприємств перевищує суму їх власного капіталу. Значення коефіцієнта фінансування вказує на те, що у 2021 році на 1 гривню позикового капіталу вітчизняних суб'єктів господарювання припадає лише 0,413 грн власного капіталу. Відповідно, високим є рівень концентрації позикового капіталу. Зокрема, у 2021 році 70,8% фінансових ресурсів підприємств України було сформовано за рахунок позикових коштів, що засвідчує значну ризиковість структури джерел фінансування їхньої діяльності.

Доцільним є також аналізування показників фінансової стійкості підприємств у розрізі за їх розміром (таблиця 4) та видами економічної діяльності (таблиця 5).

Дані таблиці 4 наочно демонструють прямий зв'язок між обсягами діяльності підприємства та рівнем його фінансової стійкості. Так, великі підприємства характеризуються найвищим рівнем фінансової стійкості, про що свідчать значення проаналізованих вище коефіцієнтів. Якщо розглядати значення досліджуваних показників фінансової стійкості за видами економічної діяльності (див. табл. 5), то найбільш фінансово стій-

Таблиця 2 – Відносні показники фінансової стійкості підприємства

Назва показника	Зміст	Нормативне значення
Коефіцієнт фінансової автономії	Характеризує рівень незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування, показує частку власного капіталу в загальному підсумку балансу	>0,5
Коефіцієнт фінансової залежності	Показує співвідношення загальної вартості майна до вартості власного капіталу	< 2
Коефіцієнт фінансової стійкості	Свідчить про потенціал підприємства підтримувати платоспроможність в довгостроковому періоді, показує співвідношення суми власного капіталу та довгострокових зобов'язань до валюти балансу	0,8-0,9
Коефіцієнт маневрування власного капіталу	Характеризує частину власного капіталу, спрямованого на забезпечення поточної діяльності, показує співвідношення власних оборотних коштів до власного капіталу	0,4-0,6
Коефіцієнт фінансування	Характеризує співвідношення власного та позикового капіталу	>1
Плече фінансового важеля	Характеризує рівень залежності підприємства від зобов'язань довгострокового характеру, показує співвідношення позикового капіталу до власного	< 1
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	Характеризує частку позикового капіталу в підсумку балансу	<0,5

Джерело: складено авторами за даними [9–11]

Таблиця 3 – Показники фінансової стійкості підприємств України за період 2019–2021 рр.

Показник	Значення			Абсолютне відхилення	
	2019	2020	2021	2020	2021
Коефіцієнт фінансової автономії	0,269	0,263	0,292	-0,006	0,029
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,411	0,414	0,423	0,003	0,009
Коефіцієнт маневрування власного капіталу	-0,566	-0,591	-0,374	-0,024	0,217
Коефіцієнт фінансування	0,368	0,357	0,413	-0,011	0,056
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,731	0,737	0,708	0,006	-0,029

Джерело: складено авторами за даними [17]

Таблиця 4 – Показники фінансової стійкості підприємств України у 2021 році (в розрізі підприємств за їх розміром)

Показник	Великі підприємства	Середні підприємства	Малі підприємства
Коефіцієнт фінансової автономії	0,413	0,226	0,212
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,564	0,346	0,330
Коефіцієнт маневрування власного капіталу	-0,289	-0,442	-0,505
Коефіцієнт фінансування	0,704	0,293	0,269
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,587	0,774	0,788

Джерело: складено авторами за даними [17]

Таблиця 5 – Показники фінансової стійкості підприємств України у 2021 році (в розрізі підприємств за їх видами економічної діяльності)

Показник	Вид економічної діяльності							
	Сільське, лісове та рибне господарство	Промисловість	Будівництво	Оптова та роздрібна торгівля	Інформація та телекомунікації	Фінансова та страхова діяльність	Освіта	Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги
Коефіцієнт фінансової автономії	0,592	0,248	0,048	0,106	0,503	0,170	0,397	0,171
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,657	0,407	0,161	0,189	0,639	0,384	0,533	0,406
Коефіцієнт маневрування власного капіталу	0,414	-0,768	-3,982	-0,264	-0,376	-2,718	0,238	-2,404
Коефіцієнт фінансування	1,453	0,330	0,051	0,119	1,010	0,204	0,658	0,206
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,408	0,752	0,952	0,894	0,497	0,830	0,603	0,829

Джерело: складено авторами за даними [17]

кими є підприємства, які функціонують в галузі сільськогосподарського, лісового та рибного господарства. На другому місці за рівнем проаналізованих показників – підприємства сфери інформації та телекомунікації. Натомість найнижчим є рівень фінансової стійкості підприємств, які здійснюють фінансову та страхову діяльність та підприємств, що функціонують в галузі будівництва.

На основі ідентифікації факторів впливу на фінансову стійкість підприємства та безпосереднього оцінювання рівня його фінансової стійкості за системою показників, керівники можуть визначити основні напрями реалізації заходів, спрямованих на зміцнення фінансової позиції цього підприємства на ринку. Такі заходи мають бути спрямованими на коригування структури капіталу, оптимізацію політики управління запасами, витратами й дебіторською заборгованістю, вдосконалення дивідендної політики, процесу бюджетування та контролінгу, а також на розроблення ефективної стратегії розвитку підприємства (див. рис. 1).

Варто зазначити, що задля досягнення позитивного результату важливим є комплексне та системне застосування вказаних заходів з врахуванням специфіки діяльності певного підприємства.

Показово, що в сучасних умовах популярності набуває перехід від оборонного управління ризиками до перспективного управління, що спрямоване на

забезпечення стратегічної стійкості суб'єкта господарювання. Якщо раніше керівники вищої ланки провідних компаній зосереджували свою увагу на невеликій кількості чітко визначених ризиків, серед яких переважали фінансові, то пандемічна криза показала справжню цінність управління загальною економічною стійкістю підприємства, яскраво продемонструвавши чутливість економіки до шоків попиту та вразливість виробничих процесів до збоїв у ланцюгах поставок. Згідно з даними комплексного опитування про вплив пандемії на стійкість компаній, проведеного компанією McKinsey у співпраці з Федерацією європейських асоціацій управління ризиками, 75% ризик-менеджерів пріоритетними заходами вважають покращення культури управління ризиками, розширення можливостей прогнозування та посилення інтеграції заходів з забезпечення стійкості підприємства у процес розроблення його стратегії [16]. В сучасних ринкових умовах, що характеризуються високим рівнем нестабільності та впливу непередбачуваних чинників, підприємство може підтримувати фінансову стійкість, зосередившись на процесах використання як фінансового, так і інших видів його капіталу, таких як виробничий, інтелектуальний, людський, соціально-репутаційний та природний. Ефективне формування і нарощення зазначених видів капіталу є необхідною умовою забез-

Рисунок 1 – Основні напрями реалізації заходів щодо підвищення фінансової стійкості підприємства

Джерело: побудовано авторами за даними [9–12]

печення операційної, технологічної, організаційної, репутаційної стійкості та стійкості бізнес-моделі підприємства. Зокрема, операційна стійкість передбачає збереження надійних виробничих потужностей та зміцнення ланцюгів поставок і механізмів доставки на підприємство необхідних ресурсів. Основою досягнення технологічної стійкості підприємства є інвестування у формування безпечної та гнучкої інфраструктури для боротьби з кіберзагрозами й технологічними збоями, а також у реалізацію IT-проектів для якомога повнішого задоволення потреб клієнтів та вимог конкуренції. Організаційна стійкість підприємства має забезпечуватися створенням умов для вдосконалення кваліфікації і мотивації працівників, залученням найкращих талантів та реалізацією заходів для постійного їх розвитку. Репутаційна стійкість ґрунтується на узгодженості діяльності підприємства з інтересами зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів, зокрема підприємство має стабільно генерувати фінансові потоки, щоб своєчасно виконувати фінансові зобов'язання у процесі поточної діяльності та формувати фонди фінансових ресурсів для інвестування в проекти розвитку. Стійкість бізнес-моделі підприємства має забезпечуватися її здатністю адаптуватися до значних змін попиту клієнтів, рівня конкуренції, технологічного і нормативного середовища функціонування підприємства.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи, слід наголосити, що одним з найважливіших завдань господарської діяльності

кожного підприємства є забезпечення та підтримка оптимального рівня фінансової стійкості, адже від цього залежить збалансованість розвитку та рівень конкурентоспроможності суб'єкта господарювання. Фінансова стійкість – це комплексна та багатогранна економічна категорія, чим і пояснюється значна різноманітність підходів до її трактування та схильність до впливу безлічі чинників. Проведені дослідження дають змогу стверджувати, що фінансова стійкість підприємства характеризує такий його стан, за якого ефективне управління фінансовими ресурсами та оптимальна структура капіталу гарантують платоспроможність та отримання прибутку в обсягах, достатніх для розвитку та самофінансування підприємства в умовах високого рівня мінливості внутрішнього та зовнішнього середовища як в поточному, так і в довгостроковому періодах. Аналізування фінансової стійкості підприємств України за останні роки засвідчує її незадовільний рівень і наростання негативних тенденцій, зумовлених пандемією COVID-19 та російською воєнною агресією. Відповідно, підприємства, які хочуть витримати жорстку конкуренцію на ринку, повинні враховувати дію факторів внутрішнього та зовнішнього середовища і на основі їх аналізу вживати комплексних заходів щодо підвищення рівня фінансової стійкості. Окрім того, за сучасних умов ведення бізнесу, що характеризуються динамічними змінами і впливом непередбачуваних факторів, підприємства можуть забезпечити свою фінансову стійкість у довгостроковій перспективі

тільки на основі комплексного поєднання їх операційної, технологічної, організаційної, репутаційної стійкості та стійкості бізнес-моделі. Цього можна досягнути шляхом ефективного формування і використання не тільки фінансового, але й інших видів його капіталу, таких як виробничий, інтелектуальний, людський, соціально-репутаційний та природний.

Подальше дослідження зазначеного питання є актуальним, особливо в сучасних реаліях воєнного стану. Одним з важливих напрямків досліджень має бути поглиблене вивчення перспективних методів підвищення фінансової стійкості вітчизняних підприємств, що є передумовою стабілізації економіки держави загалом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2003. 554 с.
2. Філімоненков О. Фінанси підприємства : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2005. 400 с.
3. Білик М. Д., Павловська О. В., Прутуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2005. 592 с.
4. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання: [монографія]. Київ : КНЕУ, 2014. 387 с.
5. Тищенко О. М. Моделювання оцінки та прогнозування фінансової стійкості підприємства. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2009. № 640. С. 406–415. URL: <https://ena.lpnu.ua/handle/ntb/2509>
6. Приймак І. І. Стратегія забезпечення фінансової стійкості суб'єктів господарювання в економіці України : автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.03. Львів, 2007. 28 с.
7. Бланк І. А. Управление формированием капитала : учебный курс. Киев : Ника-Центр, 2002. 512 с.
8. Глушко А. Д. Вплив пандемії COVID-19 на фінансову стійкість підприємств. *Економічний розвиток держави та її соціальна стабільність : матеріали Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф.*, 14 черв. 2021 р. Полтава : Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2021. С. 102–103. URL: <http://reposit.nupp.edu.ua/handle/PoltNTU/9561>.
9. Назарова Т. Ю., Гаврик А. А. Фінансова стійкість підприємства в сучасних умовах. *Загальнодержавний науково-виробничий та інформаційний журнал «Енергозбереження. Енергетика. Енергоаудит»*. 2021. № 5–6 (159–160). С. 44–51. DOI: <https://doi.org/10.20998/2313-8890.2021.05.06>
10. Ткаленко Я. М., Крилиця С. О. Фінансова стійкість підприємства та фактори впливу на неї. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Секція: Економіка, організація і управління підприємством*. 2015. URL: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/14508993787623.pdf>.
11. Павленко О. П., Кожушко Д. В. Теоретичні аспекти оцінки фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств. *Економічний простір*. 2021. № 173. С. 76–80. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/173-11>.
12. Павлюк Т. Фактори впливу на фінансову стійкість підприємства. *Наука – виробництво. LV Науково-технічна конференція здобувачів вищої освіти*. 2021. С. 115–118. URL: <http://www.kntu.kr.ua/doc/zbirnyki/2021/4.pdf#page=115>.
13. Партин Г. О., Дідух О. В. Особливості впливу основних чинників на фінансову стійкість підприємства в умовах фінансово-економічної кризи. *Наук. вісн. НЛТУ України : зб. наук.-техн. пр.* 2010. Вип. 20.8. С. 275–279. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/osoblivosti-vplivu-osnovnih-chinnikov-na-finansovu-stiykist-pidpriemstva-v-umovah-finansovo-ekonomichnoyi-krizi/viewer>.
14. Васильчук І. П., Чміль Д. О. Дивідендна політика та її вплив на фінансову стійкість підприємства. *Бізнес-інформ*. 2020. № 2. С. 376–383. URL: <http://projects.dune-hd.com/bitstream/handle/2010/36598/div-pol.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
15. Болгов В.Є., Витяганець І.М. Забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності як важлива ціль внутрішньо-фірмового бюджетування. *Економіка і організація управління*. ДонНУ імені Василя Стуса. 2021. № 1 (41). С. 15–29. URL: <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/10815/10720>.
16. Офіційний сайт міжнародної консалтингової компанії “McKinsey & Company”. URL: <https://www.mckinsey.com/business-functions/risk-and-resilience/our-insights/from-risk-management-to-strategic-resilience>.
17. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>.

REFERENCES:

1. Tereschenko, O. O. (2003), *Finansova diial'nist' sub'ektiv hospodariuvannia* [Financial activity of economic entities], KNEU, Kyiv, Ukraine.
2. Filimonenkov, O. (2005), *Finansy pidpriemstva* [Company finances], Kondor, Kyiv, Ukraine.
3. Bilyk, M. D. Pavlovs'ka, O. V. Prytuliak, N. M. and Nevmerzhyts'ka, N. Yu. (2005), *Finansovyj analiz* [The financial analysis], KNEU, Kyiv, Ukraine.
4. Lakhtionova, L. A. (2014), *Finansovyj analiz sub'ektiv hospodariuvannia* [Financial analysis of business entities], KNEU, Kyiv, Ukraine.
5. Tyschenko, O. M. (2012), “Modeling assessment and forecasting of the financial stability of the enterprise”, *Visnyk Natsional'noho universytetu "Lviv'ska politekhnika"* [Online], vol. 640. pp. 406–415, available at: <https://ena.lpnu.ua/handle/ntb/2509>.
6. Pryjmak, I. I. (2007), “Strategy for ensuring the financial stability of business entities in the economy of Ukraine”, PhD Thesis, Economy and management of the national economy, Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, Ukraine.
7. Blank, I. A (2002), *Upravlenye formirovanyem kapytala* [Management of capital formation], Nyka-Tsentr, Kyiv, Ukraine.
8. Hlushko, A. D. (2021), “Impact of the COVID-19 pandemic on the financial stability of enterprises”, *Ekonomichnyj rozvytok derzhavy ta ii sotsial'na stabil'nist'* [Economic development of the state and its social stability], Mizhnarodna nauково-praktychna Internet-konferentsiia [International scientific and practical Internet conference], Poltava, Ukraine, June 14, pp. 102–103.

9. Nazarova, T. Yu. and Havryk, A. A. (2021), "Financial stability of the enterprise in modern conditions", *Zahal'noderzhavnyj naukovo-vyrobnychij ta informatsijnyj zhurnal "Enerhozberezhennia. Enerhetyka. Enerhoaudyt"* [Online], vol. 5-6, pp. 44–51. DOI: <https://doi.org/10.20998/2313-8890.2021.05.06>.
10. Tkalenko, Ya. M. and Krynytsia, S. O. (2015), "Financial stability of the enterprise and factors affecting it", *Mizhnarodnyj naukovyj zhurnal "Internauka". Sektsiia : Ekonomika, orhanizatsiia i upravlinnia pidpriemstvom* [Online], available at: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/14508993787623.pdf>.
11. Pavlenko, O. P. and Kozhushko, D. V. (2021), "Theoretical aspects of assessing the financial stability of agricultural enterprises", *Ekonomichnyj prostir* [Online], vol. 173, pp. 76–80. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/173-11>.
12. Pavliuk, T. (2021), "Factors affecting the financial stability of the enterprise", *Nauka – vyrobnytstvu* [Science – production], Naukovo-tekhnichna konferentsiia здобувачів вищої освіти [Scientific and technical conference of higher education applicants], Kropyvnyts'kyj, Ukraine, May 14, pp. 115–118.
13. Partyn, H. O. and Didukh, O. V. (2010), "Peculiarities of the influence of the main factors on the financial stability of the enterprise in the conditions of the financial and economic crisis", *Nauk. visn. NLTU Ukrainy : zb. nauk.-tekhn. pr.* [Online], vol. 20.8, pp. 275–279, available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/osoblivosti-vplivu-osnovnih-chinnikov-na-finansovu-stiykist-pidpriemstva-v-umovah-finansovo-ekonomichnoyi-krizi/viewer>.
14. Vasylichuk, I. P. and Chmil', D. O. (2020), "Dividend policy and its impact on the financial stability of the enterprise", *Biznes-inform* [Online], vol. 2, pp. 376–383, available at: <http://projects.dune-hd.com/bitstream/handle/2010/36598/div-pol.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
15. Bolhov, V. Ye. and Vytiahnets', I. M. (2021), "Ensuring financial stability and solvency as an important goal of internal company budgeting", *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia* [Online], vol. 41, pp. 15–29, available at: <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/10815/10720>.
16. The official site of the international consulting company "McKinsey & Company" (2022), available at: <https://www.mckinsey.com/business-functions/risk-and-resilience/our-insights/from-risk-management-to-strategic-resilience>.
17. The official site of the State Statistics Service of Ukraine (2022), available at: <https://www.ukrstat.gov.ua>.

ENSURING THE FINANCIAL STABILITY OF THE ENTERPRISE IN AN UNSTABLE ENVIRONMENT

Halyna O. Partyn¹, Solomiia Ye. Papirnyk²

The appropriate level of financial stability of the enterprise is the first factor affecting its competitiveness and dependence on changes in the market situation. Therefore, a comprehensive study of financial stability, as a characteristic of the financial state of a business entity, is an exceptional task. Research methods used in the work are divided into: general scientific (induction, deduction, description, observation) – when investigating the essence of the concept of "financial stability"; grouping and comparison – in the analysis of factors affecting the financial stability of the enterprise and directions of implementation of measures to increase the financial stability of the enterprise; analytical (coefficient analysis) – when studying the dynamics of financial stability of Ukrainian enterprises by types of economic activity during 2019–2021. In order to understand the essence of the concept of "financial stability" as precisely as possible, the article analyzes the approaches of scientists to its interpretation. The main factors affecting the financial stability of the enterprise are singled out, dividing them into external and internal. A description of the methods and indicators that make it possible to obtain clear information about the current state and dynamics of the financial stability of the business entity is given. The main relative indicators of financial stability and their normative values are presented, as well as the dynamics of financial stability of Ukrainian enterprises by types of economic activity during 2019–2021. Directions for the implementation of measures aimed at increasing the stability of the financial condition of the owner of the economic entity are proposed. It is noted that today, for a stable financial position in order to preserve the market, the enterprise must correctly form not only its financial capital, but also other capital: production, intellectual, human, social, reputational and natural, which creates an operational base, technological, organizational, reputational stability of the enterprise and the stability of its business model in conditions of dynamic changes in the functioning of the external environment.

Keywords: financial stability of the enterprise, indicators of financial stability, factors affecting financial stability, analysis of financial stability, indicators for evaluating the financial stability of the enterprise, directions for increasing financial stability.

JEL Classification: G32, M21, Q14

*Стаття надійшла до редакції 6.10.2022
The article was received October 6, 2022*

¹ Halyna O. Partyn, Candidate of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Finance, Lviv Polytechnic National University

² Solomiia Ye. Papirnyk, Student, Lviv Polytechnic National University